

Ն Ե Ր Ա Ք Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինեկ 6 ՍրճարՄեհաթի 4 կցանկայ 31/1

Դուք երբայից լրացրե՞ք իմ համար ծանոթ առեցի՞ն վրայ ե:

ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼԻՍ 30 ՆՈՅՆԵՐԵՐ ՊՐՈՍՍՅՈՒՆ ՀՆՈՒՍՔԱԿԱՆ ԼՈՒԲԵՐ

Փարիզ 6 դեկտ. Օսմանեան Բժնադրութի 46 461/2: Փոխառութիւն 1863ի 548 75.

ՀՆՈՒՍՔԱԿԱՆ ԼՈՒԲԵՐ Փարիզ 4 դեկտ. «Ղոնորայի մեջ գրաւանդը չէ հարկւրն 8ի ելու:

Փարիզ 7 դեկտ. «Կիւ Լորքէն կեանք հեռադրուող մը կը ծանուցանէ թէ հիւսիսային հասարակագիտութեան Արանթ դորապետը Հալապի մէջ զորապետին բանակը դարկեր: 40 թիւանթ ու 500 զօրք դերի տւերէ:

Փարիզ 8 դեկտեմբեր «Արքայաժողովը հրաւերին Ռուսիոյ կառավարութեան տուած պատասխանը հրատարակուեցաւ:

«Գերմանական դաշնակցութեան աւարտագրութիւնը չ'ընթացի նկատմամբ ըրած որոշումը ղեկնու գորութեամբ դործադրելու քուէ տուաւ, յաջորդութեան խնդրելով յարգուելու:

գիրը վերադառնալով: Ռուսի հրաման եւ զու դաշնակցութեան զօրքերուն որ դործորութեան սկսին:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Եւրոպայի կառավարութեան վտանգ սպառնացող շփոթութեանց առաջին անգամը համար Վարշայի կայսեր առաջարկած իրաւախնայութեան միջոցն առայժմ Վարշայ կառավարութեան միայն բացարձակագետ մերժուեցաւ իրբե անհնար եւ երազայայտ խորհուրդ մը, որ ըստ հարձեաց անգրգիւսան կառավարութեան գրգռութեամբ ինքնիւր լուծելի աւելի կրնայ ղանտը ծանրացնել եւ կամայ ահամայ պատերազմի առաջնորդել:

«Արքէն Ռուսիոյ հեռ ըրած բանակցութիւններնու մեջ ձեռնուռնայն ելանք, կրտե Սօրինի Բօսթի, եւ որովհետեւ արքայաժողովին մեջ ալ նոյն բաննեքննի պիտի կրնանք որոյ վերջնական պատասխան տուաւ Ռուսիա, ուստի անյայտարար կը թուի մեզ՝ առանց նոր որոշում մը ընելու՝ ձեռուռնիս ձեռնիս անտոյ արքայաժողովին ներկայանալ, մինչդեռ Ռուսիա իր մարտախոշոր պատերազմը կը շարունակէ Լեհաստանի մեջ, եւ իր երեսփոխանն ալ արքայաժողովին պիտի ներկայանայ՝ իր սուրբ մեր արդեւ լուր ուզած արեւելի ներհուած: Սիւս խնդիրներն ալ յուզած ատենին ուրիշ դժուարութիւններ պիտի ելնեն մեր առջև:

«Արքարեւ չ'ընթացի վեճակն սպառնացի է, եւ Տանիմարայի ու Գերմանիոյ յարաբերութիւնները վտանգի մեջ: Բայց արքայաժողովին ինչ նոր բան կրնայ

ընել որ արդէն 1852ի դաշնագրութեամբ որոշուած չըլլայ, դաշնագրութիւն մը՝ որով մեծ տեղութիւնները եւ շատ մ'ալ դերմանական մանր տեղութիւններ կայուած են: Եթէ դաշնագրութեան պայմանները չեն բռնուիր, ամեն պայմանագրութիւն մեռելու առաւր են:

«Հանտիքը եւ Սրբանիս, որ գերմանական դաշնակցութեան հրամանները ղեկնու գորութեամբ չ'ընթացի մեջ գործադրելու հրաման ստացած են, 1852 ի դաշնագրութեան մասնակից են, հետեւաբար Տանիմարայի թագաւորին իրաւունք պաշտպանելու պարտական: Եթէ պարտաւորութիւնն ու պատիւը բաւական չեն թարգմաններն ու կառավարութիւնները կայելու, ինչ օրուս կուենայ արքայաժողովին մը մեջ այնպիսի որոշումներ կամ պայմաններ արձանագրելու որոնք սովոր նոր ուժ մը չեն կրնար տանալ:

«Իսկ Իստանբուլ համար ինչ արդիւնք կրնայ ունենալ արքայաժողովը: Եւստրիոյ երեսփոխաններն անմիջապէս կը ձգեն դուրս կեննէն երբոր Ա. Կենտրի բաւական չ'ընթացի բանի կրնայ ծուռայել եւ թէ արքայաժողովին մեջ մնացած տեղութեանց երեսփոխանայ մեծազոյն մասը բաղձանք յայտնեն որ Եւստրիոյ կայսրը Ա. Կենտրի հրաժարի: Եւստրիոյ բաղձանք մը մարտաբանական ընկերութեան յայտնած բաղձանքէն աւելի զօրութիւն չ'կրնար ունենալ:

«Ինչ իրական օրուս կրնայ յուսացուիլ եթէ անլամ մ'ալ իրուր արքայաժողովին մեջ Վարշայի ըրած այն յայտարարութիւնը թէ Հ. ռոմէն իր զօրքերը քաշելու կը փախարի: Եթէ գրգռարին է այս խնդրոյ դեհայտնել պատասխաններ տալ, առաւել դժուարին է բարի արդիւնք մը չ'ալիլ Արեւելեան մեծ

խնդիրը յուզելին:

«Ռուսիա ուրախութեամբ առիթ պիտի առնու 1856ին յանձն առած պարտականութիւններէն արձակուիլ խնդրելու, եւ միանգամայն անսպասու ամրաստանութիւններ պիտի արձակէ Գրան դեմ, եւ նոր խռովութեանց հուշներ ձգելու պիտի ջանայ Տանիմարայի անկէ կողմը:

«Եւստրիոյ Վարշայի նկատմամբ գրգռարութիւնները, եւ արքայաժողովին նշարատար ըլլալը սա միայն կրնանք ըսել թէ աւելի բաւ կրնար դեմ առ դեմ միջնորդ մեջապաղ կարողութիւնը ջանալ այս գործերը որ հարկու երկար բանակցութեանց նիւթ պիտի ըլլան կառավարութեանց մեջ: Վարշայի միտքն ի կշտ դրաւ օրուսներն ու վտանգը, վերջիններն աւելի մեծ երեւցան. երկիւղը յոսնէն աւելի ծանր եկաւ եւ կշտոյն նժարը հակեց:»

Սօրինի Բօսթիին այս խորհրդածութիւնները մեզի անհիմն չեն թուիր, բայց չ'արեւմտայն ըրարին ալ չ'են կրնար ժխտուիլ: Ի հարկէ արքայաժողովը մերժելու համար փաստեր պահառ չեն ըրար, ինչպէս նաեւ անոր կարեւորութիւնն ու հրանարարութիւնը հաստատուած համար ալ պակաս չեն:

Ռուսիոյ կառավարութիւնն ալ լիստաքաղաքաբար եւ շողջորթ պատասխան մը գրելը է Վարշայի կայսեր հրաւերին, եւ ինքզինք պատրաստ կը յուսնէ արքայաժողովին ներկայ գտնուելու, բայց կը խնդրէ որ յուզուելիք խնդիրները եւ արքայաժողովին նպատակները պարզարար ծանուցուին:

Ինչպէս կը տեսնուի, ամիկա բացարձակ մերժում մը չէ. բայց Վարշայ ալ առաջ պայտէս սկսաւ, եւ ետքը մերժմամբ վերջացուց:

Ն Ե Ր Ա Ք Ի Ր

Մեծարգոյ տեր. Մեր Սրբազան Չոր Պատրիարքական գահը իրբե արժանաւորազունի իրաւունք, բարձրանալուն առթիւ՝ ազգիս ամեն անհատից ջերմ բարեմաղթութեանցը վրայ պիտի համարձակիմ աւելցնել երախտագիտութեան բացատրութիւն մը, որուն հրատարակութեան համար յատուկ անկիւն մը շնորհելնից կը խնդրեմ՝ ձեր պատուական թերթին մեջ: Եւս զգացունս այնչափ պարզ է որ չ'ափ նշանաւոր է ձեր ներկայ ամսոյ 9 թուականով հրատարակած Սրբազան Չոր ատենախօսութիւնը, եւ այնչափ խորին և անկեղծ՝ որչափ ժողովրդասիրական և խորհմատ է այս վճիռը: «Մեր անձնական դործերէն առաջ ազգասին գործերը՝ կարգադրելը, եւ անոր ձայնը բռնելը՝ ու լայն համար գոհեր ընելը:» Օրհնեալ է այն բերանը ուսկից սասակ վճիռ մը կելլայ: Չէ կարելի աւելի ձիւղ համառօտարանել ազգիս կարօտութեան ու դարմանի միջոցը միանգամայն՝ մեծ մարի:

մանաւանդ թէ մեծ հօգուց և սուրբ սրբաբարտարութիւն է այդ նշանաւոր ատենախօսութիւնը, զոր ոչ ոք իրեն առաջ բաւական զի ոչ ոք անոր պէս զգաց: Սրբազան Չոր այս առաջին բանը, լուր ի լուր մեր ամենեցուն, այնպէս քաղցր է՝ ինչպէս քաղցր է Փրկչին մերոյ մարդասիրական անհարկութիւնը վստասեալ եւ ջրուեալ ժողովրդեան վրայ, եւ անոր առաջին քայլափոխը այնպէս գեղեցիկ՝ ինչպէս գեղեցիկ են ոտք աւետարանաց խորագրութեան: Անց վերջապէս երկինք ոչ խարաց մայրուքը և տուաւ խուսիս այն պիտի հովիւ մը որ կը հաճի կարեկցարար զանի յանձանձել, անոր սիրով տեր ըլլալ և ոչ վարձկան:

Չեմ ուզեր ձեզմէ ծածկել մեծարգոյ հրատարակիչ, այն խորհրդածութիւնը որ այս նշանաւոր վճիռը իմ մտքն մեջ արթնցուց և ձեմ կարծեր թէ բոլորովին անտեղի թուին արդային շահերու վրայ զբաղուելու: Չայ հասարակութեան կարիքը մտազոյնս ըմբռնելու համար ընդհանուր յասակագիծ մը երեւակայել ջանայի: Եւ փախարէի մէկ աչքի հարուածով երկրիս վրայ հայոց անդադրական, արուեստական,

բարոյական, ուսումնական և կառավարական գիւղերը ըմբռնել՝ արժանահաւատ անդեկութեանց համեմատ: Եւստրիոյ յասակագիծ մը խիստ կարեւոր կը թուէր ինձ սարգային կանոնաւոր ուղղութիւն մը տարուարելու համար: Բայց ի դուր եր ձիւքս, վասն զի բանը իմ կարողութիւնէս վեր էր. բայց որովհետեւ դա փախարը հաճելի կը թուէր ինձ՝ գոնէ տրկար փորձառութեան սահմանին մեջ փորձ մը ընել ուզեցի, մեր կրօնական քաղաքական և ուսումնական վիճակին գլխաւոր կեանքուն վրայ սկզբունք գնելով ինձ այս:

Մեր ազգային վերակենդանութեան ոգին մեր առատագրութիւնը կային շնորհիւ ստացուած Սահմանադրութիւնն է: Եւստրիոյ մեջ պարունակուած կանոնները առանց ձիւրի գործադրութեան մեռելու առաւր են (Ստենախօսութիւն Ս. Չոր. Մասն թիւ 613) Եւստրիոյ նկատմամբ Չայոյ եւ կեղեցին քաղաքականութեան սարը արդէն խի կրնէ մեջ կը պարունակէ, վասն զի ներդրածութիւնը ժողովրդական է հոն, եւ ոչ թէ հաւատարկութեան ատենաներու խորհրդի մեջէն յարշակուած:

առաջ: Սակայն փախարելի էր, որ այս ներդրածութիւնը որոշ տահման մը ունենար, եւ եկեղեցական իշխանութիւնը չի կարենար ոչ յաջորդութեան ժամանակ իր կարողութեամբ գեղեցիկ և ոչ ձախար գործեան ժամանակ տարապայման անկարողութեամբ նուստանալ: Արտուր ինչ համարպէս թէ մեր կղերը աւելի ուսուցող ըլլայ՝ զայն փակուած իր կը նուազի ուսումը, անշուշտ խիստ օգտակար է. բայց ի շնորհիւն ժողովրդեան եւս կարծեմ թէ այս (ներդրածութիւնը) այն պիտի փակարգի մեջ առնելու է կանխաւոր անխորտութեան միջև անսարքութեան գոնէ չ'ընթաց, առաւել այս կարեւոր պայմանի ուսումը դէպ մը կըլլայ և կղերը չ'ափաղանց ընդարձակ ապարեկ մը կուտնենայ զանի ըստ հաճոյցը գործածելու և ուսմիկը վարչութեան դեմ ստամբակելու բայց դուռներ: (Ազգային խնդրոյ այս մասը հողեւոր իշխանութեան վերադառնալ է և անոր վրայ երկարազոյն խորհրդածելը յանդգնութիւն կը համարիմք): Ի. Քաղաքական նկատմամբ ներկայ ժամանակիս մեջ մեր կարիքը աւելի զգուշ եղած է քան թէ երբէք: Եւստրիոյ վրայ անուսուլ Չայ են և Քրիստոս սի անուսուլ ըրիստոսեայ՝ անոնք՝ որոնց

գրեցին որը չհրատարակուի, ընտրողը
ցանկին դուրս մնացած անձանց բողոքին
համեմատ անունին ցանկին մեջ անցած
չըլլարուն համար: Այս անգամ յիշեալ
ցանկն անբողոքացած ըլլալով, քուէարիւ-
թիւնը յանաջկեայ կիրակի օրը (վաղը) պիտի
կատարուի: Մարմնաթուղի աղջկանց
դպրոցին մեջ ժամ 6 էն մինչև 9ը արդէն
ընտրողներուն ուղղուած յայտարարու-
թեան համեմատ:

Չանագ Վալէէն գրուած նամակ մը
բերկրաւիթ լուր մը կը հաղորդէ մեզ,
որ եթէ բարեւեր աղջկանց ձեռնառու-
թեանը գլուխ ելնէ, յիշեալ քաղաքի մեր
խեղձ համալսարանը դարձանք և արագայ
բարորութեան աղբիւր մը պիտի ըլլայ:

Չանագ Վալէի մէջ Բնութեան պատկեր
ընկերութիւն մը կազմուելին արդէն հրա-
տարարած էինք: Այս ընկերութեան ար-
դոյ անդամները տեսնելով որ յիշեալ
քաղաքին մէջ մինչև ցայսօր դպրոց մը չը-
լլալուն համար տեղուցի հայազգի մանկը-
տին անհիմամ մնացած է, ձեռք դարկեր
են եկեղեցւոյն պարտեղին մէջ երկու սե-
ռի մանկանց համար ընդարձակ քարուկի
դպրոց մը շինելու:

Սահայն այս ձեռնարկութիւնը նորա-
կազմ ընկերութեան կարողութեան վեր
ըլլալով, Բովկիի հայ ժողովրդեան աղ-
քասիրական ձեռնառուութեանը գլխեր են
քահանայ մը զօրեղով Բովկի, որպէս զի
դպրոցին շինութեանը համար նպաստ հա-
լթայթէ:

Ներկիցայ ենք որ Կիւնուարեան ար-
դոյ աղջկանց այսպիսի աղբօղուած ձեռ-
նարկութեան մը համար իրենցմէ սպաս-
ուած օժանդակութիւնը չստանալով՝ ան-
մուաց աղքատներու յիշատակ մը կը
կանգնեն Չանագ Վալէի մէջ:

Ի ԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տասնամյակի մասին Վոլոյս պէ յին
վախճանման լուրը դժբաղդարար հաստատ-
ուեցաւ անցեալ շաբթ օրը եկած հե-
ռագրաւորով մը, որ կը ծանուցանէր թէ
վախճանը Այլ յոյեմբեր 19-երեքշաբթի
գիշեր ժամը չորսին իր մահահանգուն կըն-
քեր է 63 տարեկան հասակին մէջ՝ քը-
րիստոնէական ամեն պարտաւորութիւն-
ները կատարելով, և հեռեւեալ օրը Փա-
րիզ գտնուող հայ եկեղեցիականք հոգե-
հանգստեան պաշտօնը կատարելով, մար-
մինը վայելուչ հանգիստ Սուրբատեան
վարձարանը տարեր՝ հոն անժամանակեայ
կերպով պահեր են, մինչև որ Ա. Պօլիս
բերուի:

Գատարարութեան ըստ կարի պաշտօնան
եղան, և օրհներբ այն բարեբարաց յիշա-
տակը որ նմջեցին: Այս զգացմանց հեռ
մեկեանը եթէ զհնութեան ժպիտ մը գո-
նէ ցոյց տանք այն խեղճեան՝ որ խիստ
չափաւոր և բարձրանկար անասուններով
մը իրենք զիրենք մանկանց աղջկանց զըզ-
րութեան նախակրթութեանը նուիրած
են, ձրի քաջաբերութիւն մը տուած կըլ-
լանք այնպիսեաց որ յանդէտս քաղաքա-
կրթութեան անբնասաններն են մեր
մէջը: Արքեմ չեմ սխալիւ եթէ քեմ,
որ Տաճկաստանի մէջ Պօլսը և Օ. միւս-
նից հայ դպրոցականութեան յիշակը ի-
րարմէ շատ չեն տարբերի: այս պատրաստ
գրամագրու մը կրնայ հաստատուիլ կանո-
նաւոր ուսումնական Տեսչութեան մը
ձեռքը՝ բայց խիստ անբաւական իրեն մաս-
նակներով են ազգաւ Ազգային ըսուե-
լը:

Սու յիշուի ինչ նշանակութիւն ու-
նին ազգային գատարարութիւն կամ
գատարարութեան միակերպութիւն բա-
ւերը, զոր յաճախ կը լսենք, եթէ անոնք
հայ գաղթականութեան մէկ երկու դիր-
քերուն վրայ միայն գործադրուին: Բնդ-
հանրութեան շահը մտածողին համար ան-
համեմատարար աւելի զգալի է այս ան-

Արդէն մեծապատիւ Առաքել Եփէն
տին՝ որ իւր հօրը ծանր հիւանդութեան
ընթացի անհերքելի անցարարութեան ծան-
բայ երած էր, Պարիզ հասած ըլլալով,
կը կարծուի որ մինչև գալ շաբթու Այլ-
թիւն մարմինը Ա. Պօլիս կը հասի:

Չանագ Կոյս պէ յին տարա-
ժամ մահուամբը հայոց ազգը ցաւալի
կորուստ մը կը լինէ: Ազգասոց, որոց և
այրեաց հայր խնամակար, եկեղեցեաց վա-
նորեկ և ոմեն բարեպաշտական հաստա-
տութեաց մանուանք աղջկան հիւանդա-
նոցին պաշտպան և անասանէան բարե-
բար, աղբին պիտոյնց անմահանձ ձեռքն
տու, ահաւասիկ հանդուցեալ Պօլս
պէ յին զովիկ բարեմանութիւնները ո-
րոնք արդարեւ անմուաց յիշատակի ար-
ժանի են:

Քաջաբեր ենք որ իր անուանալի
որդիքն այս անգործական բարեմանու-
թեանց արժանուր օր ժուանդ հանգիստ
նալով իրենց բարեմանութեան ծնողին օրհնեալ
յիշատակը կը յաւերժացնեն ազգին մէջ:
Ուրիշ երկու նշանակութեան արժա-
նի անձինք ալ անցեալ շաբթու պահե-
ցան ազգին մէջէն:

Չանց մեկն էր Աւնիսեան մեծապա-
տիւ Արարկտա աղան, որ իր բեղմնաւոր
կենացը մէջ ազգին օգտակար ծառայու-
թիւնները ըրած է, և մինչև իր եօթա-
նամանակը հասակին մէջ ալ ձեռքէն ե-
կած բարեք չէր զըզած ազգին:

Իսկ երկրորդն է քանի մը ամեկ ի վեր
հրատարակուած Արարկտաի Հայտարար-
ըզգրին խորագիրը Թահմիզիեան Ա. Մը-
սէն ուսումնական և արհեստարար երկուս-
տարքը, որ իր քսան և հինգ տարեկան ծա-
ղիկ հասակին մէջ ծաղիկ անագորուն հի-
ւանդութեան ծարակ ըլլալով, ազգա-
յին մէջ ազգին մատուցանելիք օգտակար
ծառայութեանց յոյսերը դերեղան իջուց
իր հետ:

Այս հինգշաբթի գիշեր ալ առ Ատա-
ուած փոխեցաւ Արքեմեան մեծապա-
տիւ Միքայէլ աղան իր 48 տարեկան հա-
սակին մէջ ի խոր սուգ համակելով իւր
անուանուած գերբաստանը, և իւր անհիւ-
բարեմանութեանց ծանօթ եղող համայն
բարեկամները:

Այլ քանակը ընդհանր 25 թը-
ուով կը ծանուցանեն թէ Մեքէի շըր-
ջակայները Պեթմիները օրը երկրով շատ
մը խահվի միտը և ուրիշ բերքեր ա-
ւար աւեր են, բայց Նիտոն և Մեք-
իէ քաղաքները հանդիստ են:

Եղիպտոսի փոխարքայ Բարձր Իս-
մայիլ փաշան վերին Աղխատո գայեր է:
Սրբեմանէն եկած լուրեր կը հաւատ-
տեն թէ հոչակաւոր աւաղակապետ Է-

ստա պէյը որ քանի մը տարուան մէջ
հինգ վեյ անգամ Մատոգուի օտմանեան
սուրհանդակները կողոպտեց, Նիլոյ ա-
նուն իր գողակցին հետ յիշեալ քաղաքը
կը դաժուի եղեր:

Այլ հաւատտեն թէ Բ. Պոստր Ոսու-
սից կառավարութեան պիտի խնդրէ որ
այս երկու շարագործներն իրեն յանձնուին
— Միցեալ շաբթու ստախիստութիւ-
նը Կոնգրեսուի իր մաս տուն մը կրկե-
լով՝ առաւ արձանք Ս. Եփրեմիներ շինելու
գործընկեր և քանի մ'ալ գրամանեղ
ձեռք ձգեց:

Բարուէն հօհա. 28 թուով հե-
տեւեալ նամակը կը դրն մեզ հրատարա-
կելու խնդրանքը:

« Բարուայ նահանգը որչափ որ բա-
բեր է և արգաւանդ երկիր մ'է, դժբաղ-
դաբար երեք տարի է ի վեր բերոց նուա-
գութեան և մարտի երեսն անու մեկն
սովու մը երկուսից երկուսը, որով մինչև
անգամ հարուստներն աղքատութեան
մէջ ինկած կը հեծէին: Չոյսերնիս այս
տարուան հնձոց վայ էր, բայց ան ալ ի
գերեւ ելու երկու ամսուան մէջ բոլորն
ալ մարտի ծարակ ըլլալով, հեռեւարար
տեղուց բնակիչներն հարկադրեցան իրենց
պարէնը հայթայթելու համար ունեցողն
իր կահարաբին ծախելու, իսկ աղքատը
ծանր պարտոց տակ ճիշտելու:

« Այսպիսի դժուար կացութեան մը
մէջ չենք կրնար ըստ բաւականին գոհ ը-
լլալ վիճակին բարեմանու առաջնորդ Խար-
բերդի Միք. Սարգիս վարդապետէն,
որ նկատելով ներկից տարուան մէջ կը-
րկեք առաւելագոյն պէտանիս, տեղուց
հասարակութեան հանրապետ անբարե-
խարբեր գնաց, Խարբերդի Ա. սեմ կու-
սակայէն մարտիկարար ընդունելու թիւն
գտնելով, Կարին վեհմեծեան կարեկ-
ցութիւնն ու գութը շարժեց թշուա-
կարօտեցոց վրայ, Ա. սեմ կուսակալը հե-
ռագրի միջոցաւ Ա. Պօլիս Բարձր. մեծ
Կաղաքային յայտեց մեր վիճակը և ան-
աղուծ Պայտեր հայրանամ. շնորհը
խնդրեց որոմէն ժողովրդոց համար:

« Արարութեամբ սրտի կրակնք՝ որ
մեր աղբոց բարեգութ ինքնակալ
կայտեր լսիլ ըլլալով, իր անասան մար-
դարիութեամբը եօթն հազար Խարբեր-
դի քու (քիւլ) ցորեն շնորհեց մեզ սերմի
համար՝ որուն ամեն մեկ քուը վախճան
օխայ կը կընէ:

« Առատագութ Պայտեր այս անըր-
ուելի բարեբարութիւնը՝ որով գմեղ դրե-
թէ սովմանհ ըլլալու վտանդէ պառտեց և
մեր վերակեղանութեանը պատճառ ե-
ղաւ, անհրաժեշտ պարտք կը դնէ մեր վե-
րայ, ինչպէս միշտ՝ նոյն և այս առթիւ

Չեմանանդ՝ բարեմանութեան ըլլալ մեր առա-
տաղութ օրոտուախա Պայտեր անդին կե-
նաց և անասան բարօրութեանը համար:
« Կանապետ մեր խորին շնորհակա-
լութիւնը յայտնել Խարբերդու մարդա-
տէր կուսակալին և մեր բարեման առաջ-
նորդին որ կայտեբարան այս մեծ շնորհը
մեր վրայ բերելու առիթ եղան »:

« Ազգայնք որ բարեհաճիք պատուա-
կան Պատիւիք միջոցաւ մեր այս ջերմ
շնորհակալեաց արձագանք ըլլալ և շնորհա-
պարա կացուցանել զմեզ և այլն »:
(Ստորագրութիւնը):

Տ Ն Տ Ե Ս Ս Վ Ա Ն

Մեծարգոյ խմբագիր Մատիս լրագրոյ:
« Մահամարդական ճշմարտութիւններ »
անուամբ անտրակիլն մէջ Պ. Յ. վարդանա-
նի երկրագործութեան արուեստից վրայ ունե-
ցած կարծիքներն այնչափ սխալ են՝ որչափ
ազգին ընդհանուր օրդին մեծապէս կը վնաս-
են:

Հոս կուղեմ միայն երկրագործութեան
վրայ խօսիլ:
Մեծանալի արդոյ խմբագիրը « ստուել
նախամեծար կը համարի մեր երկրագործու-
րուն, կարողութիւն հայթայթել իրենց արդէն
դիտցածը ի դորձ դնելու, քան թէ եւրոպա-
կան ձեռով ամենց նոր երկրագործական գի-
տութիւն մը սովորեցնել. այսինքն կը թողու-
որ ամեն մարդ իր գիտցածին պէս « հերկէ ցանէ
ու քաղէ ևւ այլն » եւ ասոր, ըստ իւր սխալ
կարծեաց, իբրև փաստ կը գործածէ մեքէ-
նական գիւրութեանց արդէն շատ մը պարտք
ձեռքեր ունեցող ժողովրդեան մը մեծ մասը
դարձեալ պարտք ձգելու:

Այսպէս խօսելով արդոյ հեղինակը ցոյց
կուտայ թէ այս մասին բոլորովն անկախան
կարծեաց տէր է. կուրմայ միանգամայն դե-
րագանց ևւ ազգաց հարստութեան ամենէն
աւելի նպաստող բարեւտային կարողութիւնն
ընն ևւ զայն կը դատէ ստորին, դերինու թեւ-
րես անտրայ մարդկանց արժանի պարզ ճար-
տարութեանց կարող, որոնք մեկ քանի նիւ-
թական գործողութիւններէ բաղկացեալ են
ինչպէս « հերկել, ցանել ևւ քաղել »: Այո,
զուտ երկրագործութեանը զխաւորապէս այս
երեք գործողութեանց վրայ կը կայանայ, բայց
արդոյ հեղինակը չգիտեր (ևւ այս ալ ամօթ-
չէ, քանզի անդամութիւնը կը խոտտովանի)
չգիտեր կրնէ որ այս երեսանց անմեղ երեք
բառերը հիմն են մարդկային ճարտարութեանց
ամենէն դժուար ևւ ամենէն ընդարձակին. այ-
սինքն երկրագործութեան, որ անդակային
հմտութեանց բոլոր ճիւղերուն հետ յարաբե-
րութիւն ունի, ևւ որոց վրայ կանգնեալ է զը-
խաւորապէս եւրոպայի արդի հարստութեան
ևւ շքեղութեան շնորհ, « շաղմութիւն ժողո-
վրդեան ևւ կերակրելիսն առատութիւնն է
թագաւորութեան ճշմարիտ հարստութիւնն
ու ճշմարիտ գործութիւն »: (Յեղորոն, Տեղե-

ուառ. Եսիկն հոգը:
Թէ՛ յաւաղարկութիւն ըսելով,
դեպ ի առաջ քալել հասկնալու երք ևւ
ոչ վաղել. ուստի պէտք է արամաբուր ընդ
ժամանակին պարտապիտեան օգտելու ևւ
ոչ անկից առաջ անցնելու. ապա թէ ոչ
յորձանքն զմեզ յետս կ'ընկիլ:

Իւ վերջապէս պէտք չէ մտնանք.
թէ հիմն որ ի շնորհս լուսաւորութեան
մարդ մեծ է քան զաշխարհ, հայը պէտք
է ջանայ իրրև այլ կատարեալ ներկայա-
նալ, ևւ մտուցանել ինչ որ կայտեր
պարտի կայտեր, ինչ որ Ատուծոյ պար-
տի Ատուծոյ, ևւ ինչ որ Ազգին կը պար-
տի Ազգին:

Այս զգացմունքներով վառեալ կը
մտուցանեն ջերմ երախտագիտութիւնս
Մահամարդութեան գործադրութեանն
անձանուէր ազգասիրոց, ևւ յատկապէս
ակնածու յարգանքս խմբագրար նախ-
նելով մեր սրբազան Աստուծոյ շըր Մ-
աջնի օրհնութիւնը կը խնդրեն, ևւ նոյ-
նը կը մաղթեն սիրելի Ազգին վրայ:

համեմատութիւնը քան թէ մասնաւ որ
գաղտնեւորութեան թիւնները, Դաստի-
արակութեան մէջ իրաւանց հաւատար-
մութիւնն Մահամարդական աղտու-
թեան օգին է. արդ. եթէ ազգային Ա-
ստմանական խորհուրդը յաջողի զաւա-
ներու մէջ (դժբաղդութիւն մ'է որ այս
անուան տակ կ'իմանանք հարկնիքն ալ)
այնչափ նախնական գատարարութիւնը
ընդհանրացնել որ 10 տարուան միջոցի
մէջ Պօլսը մէջ գտնուածին համեմատու-
թեամբ ամեն անը Մահամարդութեան
բարեկամներ գտնուին, խիստ պատուա-
ւոր կերպով իր պաշտօնը կատարած կըլ-
լայ ևւ Ազգին ապագան ապահովութիւն
կ'ստանայ: Բայց եթէ մեծ անհայտ հո-
գերով զբաղեաց, մտնանք թէ հայրենիք
մը ունիցը, զոր շատ վրայացուցած ենք ևւ
երեք չենք միմիջարած, իմիջալի է որ
ան ալ մեզմէ յուսակաւոր այլ ևւ մեզ
չիշեցու վարժի: Երբու ինձ կրկնել
հոս այն խօսքը, զոր առիթ ունեցեր եմ
ազգային Աստմանական ժողովի մը ան ջին
զբուցելու: « Հարկ է որ լուսաւորութիւ-
նը զայ մայրատանի վրայ, բայց վալ մե-
ղի, եթէ օտարի ձեռքեր ևւ օտար հոգ-
ւով գայ:

Մինչև հիմն ըստ ամեն բովանդա-
կութիւն կաւեղընեն: Այնք չէ երբեք
մտնալ:
Թէ՛ Ազգ մը իր բունին մէջ կրնայ
միայն վերակենդանանալ. ուստի գաղթա-
կանութեան մէջ յաջող կամ ճախորդ
վիճակ մը ազգային անուանելը կանն չէ,
բայցաւորութիւն մ'է:

Թէ՛ Մահամարդութեան ճշգիւ
գործադրութիւնը անհրաժեշտ է, բայց
անմիջական ըլլալու համար պէտք է կա-
ռավարողները առհասարակ իրենց իրաւան-
քը ևւ պարտականութիւնը ճանաչալու չափ
ընտրութիւն ունեցան ըլլային գատարա-
րակութեան ևւ պատուայ զգացումը ար-
թընցած ըլլար իրենց հոգւոյն մէջ: Աւա-
տի սս մասին վարչութեան համար ներու-
ղման երկայնամտութիւնը ազգասիրա-
կան աւաղմութիւն կրնայ սեպուիլ:

Թէ՛ ազգայ գատարարութեան մէջ
իւրարանցելին արժեքը իր հանձարին
ևւ ընդհանուր մարդկութեան մատուցած
ծառայութեամբը կամ անոր վրայ տարա-
ւորուած ազդեցութեամբը կը չափուի:
Թէ՛ շտա՛ պարտք ձեր միայն կրնայ
ըլլալ, բայց շատ գործուն է փորձառու:
Արք մեր ձեռքովի ազգը արդի քաղաքա-
կանութեան մասնակի է ևւ վարչութիւնը
հայր մը, որուն յանձնուած է այս թըր-

մաք, գիրք քանակորդ երկրորդ: Սրբ' Ներսիսի անունով մը կը լինէր որ պարկ մը ցորենոյ քով երկու մարդ կը ծնանի. ուրիշներ կը կրտսեր գործուծ լինեն և աղի մը վիճակին բարւոք մասն ու . . . ուղիղ ճանապարհը:

Այս նպատակին հասնելու համար արդեօք պէտք է Պ. Վարդանանի կարծեացը հետեւիլ. կամ ուրիշ կերպով կրնայ մի գործուծ լինի. Ամեն ողբամուսնու ընթացքին շատ անգամ կ'անձանց համար, այս խնդրոյն առաջին մասն ըստ ինքեան կը հերքուի, եւ ասոր համար երկար ու կանամաւոր վատաբանութիւններ հարկ չեն: Նաեւ ուղիղ գտողութիւն անէր սղի մը կրնայ զիւրաւ բարեկէր որ աղբին արդի երկրագործական դուռը լինելը, որ է Նոյնան դուռը լինելը, չորս հարաւ տարիէ 'ի վեր ինչ արդիւնք որ ունեցեր է, հաւանականաբար ասիլէ վերջն ալ գրեթէ նոյնը պիտի ունենայ. եւ այս արդիւնքով ալ մեր 'ի սկզբանէ մինչեւ ցարդ ընկերական վիճակին ինչ ըլլալն ամենուրեք յայտնի է: Ամեն քաղաքակրթեալ աղագ օրինակը կը ցուցնէ որ ասոնք միայն հնադարէն թիւնները թողով ու նորահարութիւնն առնելու հետեւեւելով այս աստիճանի կատարելութեան հասած են: Վերջապէս երկրագործական ուսմունքն ալ կապագայունէ որ վերոյիշեալ գըրութիւնն իւր տարիք վատապը ընաւ չիտիսեր որչափ ալ մարդիկ իրեն «կարողութիւն հարկ չունին» եւ այս իրեն կանխիկ ծախք տըրուած դրամները բոլորովին կը կորսուին. որն որ վերջով ալ գործուծ հասնողութեան գրեթէ ամեն կառուածատէք: Միջակ կերպով միշտ այս դուռը մէջ ուր ամեն բան իրոյ դիւրբայն է, երկրագործին վատակը՝ երբ վատակ կայ, հեկտարի (10 օսանկան արտաւորի) գըրուել 6 ֆրանք է. երբ միւս կողմանէ միւս կողմն արածութեան համար, միւս նոյն երկրին մէջ, մշակական փոխանակեալ գըրութեամբ մը, արօրին, ստիւանին եւ ասոնց նման քիչ ծախքի կարօտ ամենակարեւոր գործիքներուն, անասուններուն եւ բոյսերուն ագարակին մէջ ներածութեամբ, տեղական պարագայից համեմատ լաւ հաշուեալ գրամադըլէտով մը ու գրեթէ ամենուրեք ծախք չբահանւող լաւ գործողութեանց խոհեմութեամբ 'ի գործ գըրուելով, յառաջագիտութեան հաւատացող երկրագործ մը, նոյնպէս միջակ կերպով գին 60 ֆրանք վատակ կը քաղէ:

Երկրագործական լաւացողութեանը միայն եւ մէկէն շատ մը դրամագլխոց եւ մեծամեծ մեքենայից գործածութեանը մէջ չեն կայանար. ասիկայ կատարելագործութեան սանդուղին ամենաբարձր աստիճաններէն մէկն է՝ որուն հասնելու համար պէտք է նախ վարիւն մերձենալ: Այս բան աշխարհի օգտակար եւ հարկաւոր է հայ երկրագործաց:

Երկրագործական գործողութիւնը մարդկային հասարակ ուրիշ գործողութեանց բաղադրամասը, խիստ երկար են. այն բանն որ այս վերջիններուն մէջ օրերով կը հաշուի՝ երկրագործութեան մէջ տարիներով կը չափուի: Միւս կողմանէ ալ ճանկատանի երկրագործութեան խոչնդողութեան մէկ քանի տարիէն քիչ շատ վերնալը հաւանական ըլլալով եւ կրօնական յարգանքով աղագային վանուց արդի երկրագործական գործողութիւնները գըրեթէ ազատ ըլլալով, Վարդանանի կրնայ մեր երկրագործաց բարի օրինակ մը տալ վանքերուն եկամտին մէկ փոքրիկ մասը սատակի խոհեմութեամբ եւ նիւթական վատակ քաղելու նպատակաւ իրենց ագարակներուն մէջ երկրագործական լաւացողութեան գործածելով: Ուրիշ Պ. Վարդանանի անգիտութեամբ աղագային մեծ վնաս կը հասցնէ, հայ երկրագործներուն իրենց արդի աշխատեալ եւ հնապաշտական սովորութեանցը մէջ յարստութեան յարգողութիւնը Բայց արդեօք որոնք են այս կարելի, օգտակար եւ հարկաւոր երկրագործական լաւացողութեանց 'ի գործ գըրուելուն պայմանները. ասոնք միայն նշանակելով չեն հասկըցուիր եւ օգուտ մը չեն ընել երկրագործաց, այլ երկար բացատրութեանց կարօտ են, որոնք պատրաստ են 'ի լոյս ընծայելու, եթէ վայելեան մը ներքին ըլլայ ինչ յոսար մէկ քանի ընթերցող ու աշխատութիւնս ապիւն ուղղութեամբ մը գտնալու վրայ: Բայց տիրութեամբ սրտի կարծեմ որ այս իմ յոյս ժամանակական միջակ մ'է . . .

Նամակ մեծ արդի խմբագիր, չորս ըրէք այս համառօտ ամօթութեան թիւնս թիւնս մէջ ապելու, ընդունելով միանգամայն խորին մեծարանաց հաւատարմքը:

Յ. Ջ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԻՖԻԲԵՐՐ ՄՈՒԹԵՅՅԵՐԷ

Մեծարգոյ կարգադրու աղա Յ. Փանոսեանի հեղինակութեամբ 120 երես բաղկացեալ «տեղական» է, որ աղագային ներկայ սահմանադրական վարչութեան եւ մասնաւորապէս քաղաքական ժողովոյ առաջարկած տարգրական կանոնին վրայ

* Մասին աղագային երկրագործաց՝ օգտակար ծառայութիւն մ'ընելու նպատակաւ ինչպէս մինչեւ ցարդ՝ նոյնպէս եւ յետապորիկ պատրաստ է նամակիս արդի հեղինակին առաջարկութիւնն ընդունելու. եւ 'ի լոյս ընծայելու քաղաքացիական հարատարակելու:

խորհրդածութիւններ կը ստորաւանդէ: Սր ճախուր Ս արագճի խան թիւ 1 հեղինակին դրասենեակը եւ մայրաքաղաքիս ամեն հայ դրամաճառներուն քով: Պրին 10 զուրուշ:

ՕՐԵՅՈՅՑ ԵՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԲ ՕՐՈՅ 1864 Նահանջ թուականին Քրիստոսի ՅՕՐԻՆԵԱԼ Ի ՏԵՐ ԵՐԵՎԱ Քահանայէ

Մարտիկայի Արամեան տղաքատու նէն 'ի լոյս ընծայուած այս գիրքովն օրացոյցը կը գտնուի Չուխաճի խանը թիւ 85 Փարիզի գրատուերը, եւ մայրաքաղաքիս ամեն հայ դրամաճառաց քով:

Երեք տարիէ 'ի վեր Իզմիր հրատարակուած այս ընտիր հանդէսը եօթն ամիս չափ դադարէ ետեւ, աղագային առժամանակեայ Ա արագճի խան միջնորդութեամբ եւ Ռ. Պրին հրամանաւ վերստին հրատարակիլ սկսաւ:

Ծաղկին իր հրատարակած նիւթերուն ընտիրութեամբ, հմտաց յօդուածներով, մաքուր եւ վառվառն օճովը եւ խոհական բայց անկեղծ արտաստուածութեամբ՝ հայ գրականութեան ասարթիկն մէջ երեցող ուսումնական թերթերուն առաջիններէն մէկն ըլլալով՝ աղագային մշտաւորական զարգացման նպատակաւ ծառայութիւններ կրնայ ընել:

Ար յուսանք որ ընթերցասէր աղագայինք ալ մեր այս կարծեաց կամ մանուշակ անկեղծ դատողութեան իրաւունքը կուտան բաժանորդ գըրուելով այս խոստալից ընտիր Հանդէսին, որ կը հրատարակուի ամեն ամսոյ 1 ին 10 ին եւ 20 ին: Ա եղանակով գինն է 2 1/2 արծաթ մէճիտի: Իզմիրէն դուրս 3 արծաթ մէճիտի կամ վաթսուս զուրուշ: Գործակալներն են. Վ. Պրին Պ. Վ. Փանոսեան, Ա արագճի խան թիւ 1:

Նիւթերեա . Պ. Խոսրով Թագաւոր Լախիճեան: Տրասպլին . Պ. Խաչատուր Լախաճեան:

ՌՕՊ ԼԱԳԻՆԻՔՈՒ

Տօքթէօն Պալօ Լաֆէթթէօն դաղղիացի բժշկին հնարած բուժական շուռուլը՝ արիւնը մաքրելու յատկութիւն ունեցող շուռուլներուն ամենէն դերագանցն է, եւ Գաղղիոյ, Պէճիկիայի եւ Ռուսիոյ մէջ միակ առ կը գործածուի աճուրդեան հրամանաւ: Մօրիսա ճիւղի լիբի (գարածիչը) երկն(պալլը կտաղ) Սքօրթիթի համար գործածված շուռուլին, ստիւանային, նոյնպէս եւ իտալի, սկիտով եւ մոլդով (ճիլով) շինված բոլոր դեղերուն գործը կը տեսնէ: Մարտուութիւնը դիւրին հողը եւ համը ախտորոշի է: Ամեն երկրի բժիշկներն այս շուռուլը կը պատուիրեն մարթի հիւանդութիւններու, որքեւնի (թէ մրիէ), խոլի (սըսրան), ըրոտութեան, պալարի (չիպան), ծննդաբերութիւնէ եւ երիտասարդական չափահասութիւնէ պատճառաւ հիւանդութիւններու, կաթուածի, յօդուածացաւի, գօտութեան, հիւճութեան, սեւամաղձութեան եւ զլուստորագէտ տարախոխի ախտերու դէմ:

Այս շուռուլը կը ծախեն՝ Վ. Պրին Տէլու Սուտու, Մաթէօ, Ծիթէթէր, Վէլիճ դեւալաճաններն եւ Օթինի, Գալէյա եւ Ալխապեան դեղագործները: — Իզմիր՝ Ի. Բառա եղբարք: — Ալէքսանդրիա՝ Կալէթթէ, Պէլլանթ, Բէպիտի: — Գահիթէ՝ Թիլլի: — Աթիլի: — Օտէսա՝ Բօքլէն, Բըլինի: — Պուքրէ՝ Սթէճ, Հօնիկ: — Եւալ Լօքման: — Իսթաբուլ՝ Արկիւր-Անճէլ: — Վիլէնիս՝ Վիլիէլմ, Մօլ:

Գինն է, մէկ շիշը 46 ֆրանք. կէս շիշը 8 ֆրանք: Փարիզի մէջ այս շուռուլին ընդհանուր մթերանոցն է՝ Ռիւ Ռիշէ, թիւ 42 Տօքթիթ Ժիբօստ աը Սէն-ժէրվէ բժշկին սնեակը:

ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Հնդկաստանի եւ Գաղղիոյ մէջ ամենէն երեւելի բժշկաց ըրած փորձերով հաստատուած է որ ծ. Էլին բժշկին դասած խոտքովը Ալիաթիքա բոյսին հատերն ու չիբօպը օգտակարագոյն դեղեր են ամենտեսակ որքեւնեւրութիւններու: Եւ ուրիշ մորթի հիւանդութիւններու խոլի (սըրան) եւ հնացեալ յօդացաւերու: Ար գտնուի Բէրայի մեծ փողոցը Թէքէէ վարի կողմը թիւ 485 Բիւպլիքաթէօն Ժէնէնայի սնօրէն Մ. Մէֆրէտիի գրատուերը:

Table with 7 columns: Կ. ՊՈԼԻՍ, 50 ՆՈՅՏԵՐԵՐ, Շաբ. 25, Բ. 25, Գ. 26, Դ. 27, Ե. 28, Ուր. 29. Rows include Գամանեան իրա Մէճ. 404, Բաննոց արծաթ 62.30, Թահվ. Մուսթաֆէ 49, Էտհար ճէտիտէ հին 49, Կոր 49, Վերջին 49.

Table with 2 columns: Երկն Բայրան 28-29, Կամալի 28-29, Կարալ 25-26, Բուսիլի Պալլը 22-25, Սանն 22-25, Աղթի կալուղ 21-22, Իսկայիլ 21-22.

Table with 2 columns: Կատր (Մաղը) սեւ 400 լրա 44, Ներսիսի հատիկ (ճէհրի) լինիլերի 400 լրա 40, Բաճալակ Պարսիստանի եւ Վրաստանի հօխ 400 լրա 8, Բաճալակ Պարսիստանի եւ Վրաստանի հօխ 400 լրա 8, Բաճալակ Պարսիստանի եւ Վրաստանի հօխ 400 լրա 8, Բաճալակ Պարսիստանի եւ Վրաստանի հօխ 400 լրա 8.

Table with 2 columns: Մուսամ Բուսիլի 5-20, Կուսաւոր հունտ (Բէթէն թոխ) 56-57, Պանարմա 42, Զէթ (Զէյթին կաղը) Այլալը 7, Աճառ (Սալոն) Գանտիա 6-30, Միտիլի 4, Բրինձ եղիպատս Բէշիտ 5-8, Տիւնաթ 5.

Table with 2 columns: ՄԵՏԱՔԱ (ԻՓԷՔ), Յիլաթիւն 40-41-42, Խոզակ Պրոտա չոր 59-40, ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ, Խոհիլ Ռիօ եւ Գալիօ 400 շիշ լրա 4000-1150, Մաթիլի եւ Սէլան 4200, Շաքար զի (թէլլէ) 6-10 լա. 100 լրա 260, Քոշի (թօլ) 260, Հու. զիւր 246, Գաղղ. գըրի 790, Քոշի 40, Մաղ (զալայ) 400 լրա 6, Պղպիղ (պիլլէն) 400 լրա 6, Լեղակ (չիլիա) Պէնիկա 400 լրա 6, Մարտա 400 լրա 6, Որդան կարմիր (զըրըզ) 55, Կ արծաթային 50, Կ անակ Բ. 45, Կ Թոնա 40, Մուսաթ (Նըշաթըր) 400 լրա 535, Պողպատ (Զէլը) թիւ 0 եւ 00 1650, Կատր (Գուրչան) 530, Թիթիկ (Թէլլէ) զոյղ սնտուկ 290, Զինք տախտակ թիւ 7-12 4, Երկաթ Սիդ. ձողաձեւ (չուպուղ) 58-60, Բեւեղուց 65-65.

Table with 2 columns: Տախտակ 1-14 100, Բոլորակ 140, Բուսիլի 410-170, Բարբիճա Վարիլ 59 շիշ 95, Ծոմաթ (քիւքիւր) Խոտիա Նիդ 255, Խաթիլաթ ճէն. զոյղ Մաու. 6 140, Կ Պէլլէն 70, Կ Թրիէպթ 45, Ռօմ Անդրիոյ Կալ 42, Սրատանալթ Վէնիս 20, Կ Թրիէսա եւ Գաղղ. 16.

Աս յրագիրը շաբաթն անգամ մը կ'ընդհատուի օրերը: Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրել, Կ. Պրին Քիլիսի խանը յրագրոյ գրասենեակը: Իսկ զուրեքը հոգաբարձուներն են:

ԻԶՄԻՐ. Խաչատուր աղա Յ. Զարիեան. Երեւան. Պրոքա Է. Յիւսէփ Կարապետեան. ԱՆԿՐԱՆՈՒԹԻՒՆ. Մանտեի Սարխաս աղա Գալուստեան. ՏՐԱՊԵՆՏ. Պ. Խաչատուր Էյմանեան. ԹԻՒՐԿ. Գեորգ Է. Յոնանիս աղայ Աբգարեան. ԿԱՐՏ. Կարապետ պատուելի Զարաբեան. ԱՍՏՆԱ. Նազարի աղա Շահպաղեան. ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան. ՆԻՍՈՒՐԿ. Պ. Տ. Մարտեան. ԹԵԲԵՐՏԱՎ. Յարութիւն աղա Պ. Յամանեան. ՎԱՆ. Գրիգոր Աղա Բաճալեան. ԵՐԶՆԱ. Բերեքասիրաց Թանգարան: ԱՍՏԱՅԱՐ. Մանտեի Յակոբ աղա Տ. Գրիգորեան. ՌԵՐԻՊ. Քարապետ ստորագրուի ուղղորդը՝ այս տեղերէն մեկուկ մեկուկ կրնան բրբակցիլ:

Օղակալան Խմբագիր Խմբագիր-Տնօրէն Ա. Ս. ԳԵՆՐԳԵՆԱՆ Կ. Ս. ԻԹԻՒԻՅԵՆԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ